

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Sectio IV.

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116360)

SECTIO IIII

Quæritur relatio extrinseca sufficiens ad communi-
candam bonitatem vel malitiam actibus
subsequentibus?

Difficultas est de his actibus qui referuntur per alios actus an-
tecedentes ad aliquem finem, v.g. quando aliquis prima hora diei refert
omnes actiones illius diei in Dei gloriam, an illa omnes actiones habeat aliquam
bonitatem intrinsecam vel extrinsecam ex illo primo actu. Idem quæritur
de malitia, si aliquis refert omnes suas actiones in obsequium diaboli.

Quatuor videntur assignari modi quibus unum opus referatur ad aliquem finem.
1us per relationem interpretativam, id est, quando aliquis ita est effectus, ut si
talis finis veniret in mentem referret in eum illud opus. 2us per volun-
tatem habituales moralem, id est, quando homo habet habitum inclinantem ad ali-
quod obiectum, 3us per voluntatem habituales concuerantem, id est, quando aliquis
retinet sua opera in aliquem finem & illam voluntatem iteritam h. retrac-
tauit. 4to denique per voluntatem virtualiter manentem, quando voluit
illa voluntas, qua homo ordinavit opus ad aliquem finem, transit rem ipsam
ad remanet in virtute, quia ex vi illa sequitur merito actualis operatio. his
triungi sunt quintus modus per relationem actualem, expressam, qua homo dum
operatur refert actu opus & ordinat illud ad ad aliquem finem consequentem.

De hoc ultimo modo non est dubium quin concuet bonitatem
& malitiam operi, cum actu infuset in illud. de primo etiam est 2do modo non est
dubium si non sufficiant. non enim quia voluntas illa est solum conditio nata, ut
si homo recordaretur velle, voluntas a. qua non est, licet sufficiat ad ali-
quos effectus, non tamen ad meritum vel demeritum. non 2us modo, quia habitus non
potest concuet bonitatem & malitiam nisi medijs actibus, aliquem quocumque opus
bonum hominis iudici haberet bonitatem cum virtutum, quia homo in his habet ha-
bitus omnium virtutum. difficultas est de 3to & 4to modo, caeterum ex diei
dicitur quod sit otiose in initio operis vel diei referre totum opus vel opera illius
diei ad Deum tanquam ad finem & sufficiat illa voluntas non retractata
ut concuet bonitatem operibus subsequentibus.

communis tamen est vera sententia Theologorum docet illum
3^{ium} modum per se non a 4to non dare bonitatem vel malitiam operibus
sequentibus, dare tamen illam si manet voluntas iterita saltem virtualiter
influenens in actum sequentem, in quo a. differunt & concuerantia habituales
& virtualis dixi late in Tractatu de virtute Penitentiae disput. 7 sect. 3.
hanc

hanc sententiam docet Vasquez supra disp. 6. cap. 5. disp. 22. cap. 2. & disp. 75. cap. 7. Suarez tom. 3 in 2am partem disp. 53. *Prae* prima pars: quia voluntas mere habitualiter manens nihil influit in opera sequentia. v. g. si aliquis primo mane amico dixit: quicquid hodie feceri volo facere gratia. postea vero ois immemor huius voluntatis inurbetur ad bonum primum, quis dicat comestorem illum oriturum ad amicum ex vi voluntatis precedentis? ratio a. a priori e, quia opera non possunt esse ex aliquo fine nisi dependant ab aliqua voluntate terminata ad illum finem, non potest a. dependere si voluntas illa ois se habet per accidens nec influit mediate vel immediate in hoc opus quando actu exercetur.

Confirmatur: quia quamvis ego referam oia opera Petri ad aliquem finem, non ideo opera Petri accipiunt bonitatem vel malitiam ab hac mea voluntate, quia nimirum non dependent a voluntate mea sed a voluntate Petri, sed neque illa comestore pendet a priori voluntate. & nec accipit ab illa bonitatem vel malitiam, hac a. non cooperatur ad obto quod ut mere obto, ut supra diximus, sed obto quod ut etiam effectus voluntatis illius bonae vel malae a qua debet accipere bonitatem vel malitiam.

Ad rationem contrariam dicimus illam voluntatem, quae prima mane aliquis suam refert in Deum, esse valde utilem, & valde in hanc coartiva saltem affectiva. Ideo quod est quasi ordo quamquam qua petimus a Deo ut dirigat oes actiones nostras ad gloriam suam. 2tio quod si non fiat efuntione sed exacte, & debitate, desiderat multum ad rectificandam postea intentionem in exercendis diurnis, proponimus e. Paucis, legere etiam Deum, & ex hac intentione saltem in confuso progreditur postea. Modus ad operandum, ac per consequens non fuit in illa mera re hanc habitualis sed virtualis & operativa. Ceterum si hoc in coram referat sua opera suavia in Deum, postea vero per totum diem immemor Dei faciat suam voluntatem, frustra tibi blanditur de prima illa voluntate, quasi ex vi illius oia opera subsequenteria sint bona, alioquin sufficeret etiam prima sic mensis vel anni habere eam voluntatem, ut oia opera totius anni esset bona & meritoria quomodo ea voluntas non retractatur.

Hinc etiam constat fundamentum 2ae partis, quia quamvis voluntas illa manet non volens habitualiter sed virtualiter, vere influit in opera qua postea fiunt, & per consequens ea opera sunt ex fine illius prima voluntatis. hoc e. modo mercatoris tota die laborat, quia mercedem & sustentationem sua familia ex vi voluntatis quam habuit principio diei eundem ad laborandum, quod eum finem, cuius voluntatis hanc postea non recedit explicito quoties terram fodit, manet tamen virtualiter & procul dubio influit in oia opera sequentia. sic etiam qui nulli conicionari, quod Deum quamvis non recordet in singulis verbis illius intentionis, tota tamen conicio participat bonitatem illius

Illius intentionis, quia tota & effectus illi pendet ab illa, si tunc decurrat tem-
poris ad miscetur alij finis, prout, cuius in actu hoc operetur nullatenus
iam memor prioris intentionis non est, uterque bona sed mala operatio subie-
quens, quia iam incipit pendere a fine malo, & ideo oportet sapienter recte facere inten-
tionem, ut periculum videlicet alicuius finis extranei qui facere solet
admitteri.

Resolvitur tunc circa hoc duo dubia. primum quid sit illud virtuale
quod dicitur manere transacta priori voluntate, & ratio eius illa dicitur ma-
nere non solum habitualiter sed virtualiter & influere in effectus sequentes.
v. g. in eo qui per totum diem laborat in vinea ex voluntate sustentandi
suam familiam, cuius intentionis postea cum in actu laborat non recordatur,
quid manet ex illa priori voluntate.

Pater Suarez 3 tom. in 3iam partem disp. 13 sect. 3 post
quam rethorem, ubi hoc ipsum dubium tractat, circa intentionem regulatam
ad conferenda beneficia, concludit hanc intentionem virtualiter manentem
esse in potestate externa fuerit applicata per ad operandum a voluntate, quia
quod idem potestate in continuatione operis non pendet ab actuali intentione, sed
postquam manet v. g. per intentionem debitam applicat suas potestates
externas ad actum habitalem, quamvis interruptatur intentio interna,
potestas ipse manent applicata & continentur suos motus, & quoad motus
illa durat ex vi prioris applicandi dicitur virtualiter promanare a pri-
ori intentione. has P. Suarez, a quo parum differt P. Vasquez 2 tom. in
3iam partem disp. 122 cap. 16. num. 78. explicans voluntatem virtualiter
per hoc, quod intentio preterita sit causa remota huius actionis quae modo fit,
quatenus fuit causa proxima alicuius cum quo huius administratione conexa
est. si tunc explicus quae conexio sit illa videtur in eam actionem v. g. quam
intentio proxime causavit, & inter actiones subsequentes, nam operari
librum v. g. secundum se non videtur habere connexionem sufficientem
ad inferendam actionem legendi duo folia, cum parum vel minus, vel nihil
provis legere, & hinc alij.

Pater Koningh in 3iam partem q. 64. art. 8. dubio 2.
addit aliquid pro actu requiri relictum saltem in imagine ex inten-
tione preterita, quia dicitur virtualiter manere sub impressione in ima-
ginativa relictum ex ipso proposito quo quis humano modo ad agendum
se applicavit, quae existatur pura motiva ut actu in ipso proposito, qui
in eum actum immediatam sequuntur aut ex eo saltem mediate connexti-
vitas, & faciat, hinc interim alia via cogitante, donec actus aliquo contrario
intervertatur. v. g. incipit quis sacrum intendens celebrare, & postea
totum sacrum suo distincto ordine suo perficit, in qua serie, & actiones a
prima illa intentione vere secundum motum agentis humanum procedunt
ratio

radē imagināris quam ima illa voluntas applicavit, & qua radē habitus
appetitū dirigat externos actus etiam cum distracti id vix vel etiam nullo
modo advertimus. hac P. Routhi ubi supra.

In his actibus explicandi modis difficultates sūt, ut si dicenti
pateris. nam imprimis applicatio mere presentia qua Minister voluit
negere illa duo sōla vel proferre, tales orationes si nihil propriū postea
physicum remanet n̄ videtur sufficere ut nunc os operetur & lingua
proferat talem vocem potius quam aliam, lingua e. n̄ sequit̄ imperium
voluntatis cum ipsa n̄ sit cognoscitiva, nec etiam si sequitur recordatur
amplius illi imperij. cum nullam. hāt memoriam, huius ergo e. n̄ p̄ne
magis determinat linguam ad hunc modum quam ad alium. dicit
determinari ab actione seu voce immediata post illam e. solita ē proferri
hac subsequens, & ideo voluntas applicans linguam ad imam operatam ē eadē
aliquam sequenti non quā ex illa sequuntur. Sed contra, q̄ opum verbum
solum ē proferri post aliud, deservire quidem p̄ medio habitū relicto
a quo excitatur p̄ra ad operandum, habitus a. appetitū n̄ influens imme-
diatē in actus p̄ra externa, sed mediantibus actibus internis elicitis, ad quos
immediate inclinat habitus & interuenit etiam tunc actus externus
elicitus ab illo habitu, qui quidem actus partim erit actus cognitionis quo cog-
novimus post talem vocem solere semper proferri illam aliam, atq̄ ideo bonum
ē necessarium e. q̄ ita fiat cum id semper factum fuerit, partim appetitū
appetendi quo q̄ illud bonum q̄d capere approbatum ē e. q̄d semper hoc comitac.
tuo polita fuit, nunc etiam approbetur. n̄ ergo sit illa comitac.
vel vniū operatōis cum alia abq̄ omni actu interno fuerit.

Quis si fōa bnt v. g. cantanda int̄ hāt Minister hāt
ab impto intentionem, & applicat potam ac linguam ad cantandum negari n̄
p̄t q̄ semper debeat e. aliquis, atq̄ internis dirigens linguam, nam cantus
p̄t ex arte, atq̄ ideo si auferetur a Ministro ars Musica quam hāt n̄ p̄t
progredi in cantu figurato & artificioso & ars conuenit ad singulas voces
actu proferendas. ars verō ē habitus appetitū, ut etiam, qui n̄ p̄t dirigere
vocem nisi medijs actibus elicitis & semper influens medio aliquo actu quo
dicat talij vel tali modo inflectendam e. vel extollendam vocem hic ē nunc
qui actus hāt n̄ percipiat e. q̄d habitus internis faciat q̄ cum tenuissima
& imperceptibili attentione fiat vere t̄i existit p̄ens. non t̄i ergo licet
verba n̄ cantentur sed legantur fatendum ē ad eē semper actum aliquem
ad dirigendam linguam, nam sicut ē ars cantandi ē ars legendi quā ars
si a Ministro auferetur in media lectione subtraheret, influeret ergo
n̄ sola intentio p̄sentia sed etiam ars p̄sens medio aliquo actu elicito
interno alioquin habitus ille n̄ hāt condicere ad dirigendam linguam
nunquam ergo ē hōi n̄ distracti e. alia ut n̄ hāt actum aliquem internum

fronem

erummodi dormitantes se adhuc addire vel subadire, quae ab alijs
dicuntur, unde, facile est adhuc generare somnium, illa aq̄ interna
quo membra determinantur ad retinendum talem ritum. aliquando
vero somnus profundus est tunc membra labuntur & dependunt ritum
illum violentum, id est e. ille lapidem manu tenebat cum dormiret,
ne soluet graviori somno opprimeretur, sed huiusmodi solum dormitaret
aliqui lapidis cam excitant. retinet tñ hōc aliquando ritum quem
libere sibi imperavit etiam aq̄ vlla actuali intentione, quando ni-
mirum talis est itq̄ qui ad sui conservacōem h̄ videt in fluxu p̄
loco motuque, qualem etiam ritum retineret si h̄ solum dormiret sed
moriretur prout de facto aliqui sedentes mortui reperuntur.

Quis iterum: contingit aliquem p̄ morum habitum legere,
vel recitare, aliquo contra voluntatem, volebat e. v. g. legere, hucum p̄d-
mum aq̄ Socris Patri, & q̄a accusatus est ad dicendum strans simul,
nunc etiam illud dicit, qui motus h̄ oritur ab actu presenti cuiusmodi h̄c vo-
luntatem contrariam. Et retorquendo argum̄, tunc e. n̄q̄ aḡ habuit ab
initio applicacōem ad utrumq̄ dicendum, & dicit illud h̄ solum aq̄ actu presenti
ad etiam aq̄ applicacōem p̄orita. pes ergo debemus dicere, in illo casu h̄ reci-
tari illam p̄orita aq̄ vlla actu, sed p̄ habitum veri actum presentem, quo p̄
verba immediate antea dicta, voluit h̄ dicere illa alia, q̄a temporaria facere
solent, & cognovimus confuse illud idem motivum quasi nunc est & p̄ illud
voluntate recitare eadem verba.

Maior est difficultas an hi aq̄ cognoscendi & operandi respectu
etiam ad voluntariam operacōem externam de veritate actus illius & volunt-
tatis; an vero sufficit actus imaginativus & appetitus sensitivus, dicitur p̄
licet in inceptione requiratur intentio voluntatis, hanc tñ manet
virtualiter dum potest p̄ia imaginativa & appetitiva applicari a vo-
luntate presenti prout oportet dirigendo p̄iam externam ad faciendum
totum illud opus, cuius species connexas h̄ imaginativa. nam videmus
p̄itacum recitare oratione suo multa verba unum p̄valine p̄ species quas
h̄ connexas eorum verborum & poterit etiam voluntas applicare
imaginativam ad cogitandum de illis verbis quae s̄ in memoria, & appe-
titum ad imperandum p̄iam externam seu linguae eorum verborum p̄valitatem
suo ordine, nam totum hoc h̄ videtur excedere facultatem imaginativam
& appetitum, ut apparet in p̄itaco, nec etiam videtur excedere dominium
voluntatis supra illas p̄ias q̄ eas applicat ad totum hoc faciendum.
quare huius partem videtur adhaerere P. Konigsh loco cit: cum eam intea-
tionem virtutem declarat per virtutem impressam in imaginativa ad
dirigendam p̄iam externam.

Multi tñ dubium est qd huiusmodi operacōes mancipii executioni

per eandem directionem e imperium actuale imaginativa e appetitus
males. nam imprimis dubium e an possit in homine fieri motus progressus
vel alias similes operationes ex solo imperio appetitus abs imperio voluntatis
consentientis saltem secundum portionem inferiorum, qd quom negat
S. Thom. j parte q. 8 j. art. 3 eo qd in abs potentis motus ordinatis secun-
dum motus n mouet nisi virtute, nisi mouentis. Deniq deinde abt^{us} it
operatio externa ad quas continuandas n videtur sufficere directio actua-
lis solum imaginativa, prout supra dicebamus de can^{tu} qui fit ex arte, quae
quidem videtur e habitus intellectus, cum requirat roborem caracterum
musicorum e sonum significatum per illos. sic etiam dicebamus de actione
legendi, ad quam n videtur sufficere imaginativa debet ergo quomare le-
gibus tota Musica concurrere habitus intellectualis e ars legendi quibus actibus
quibus dirigat linguam ad profertionem vel talia verba, de abs vero actio-
ne solum solum habitus, de quibus illi futiores loquuntur, quos n se can-
tare aut legere sic recitare, memoriter, effunderet a quam e qd dicitur p^o r^o
virtus, qd licet appetitus abs voluntate possit imperare aliquem motum
localem parte externa, id tñ n it facere nisi illud proponatur sibi ut
bonum sibi proportionatum. ni potens fortasse imperare manus fugam
ab igne, qd dolorem vitandum. sic p^o dicitur imperat sibi recitationem sex
prolaci in vocum experientia sibi dicitur quando profert illas voces.
et vero voluntas applicans appetitum ad imperanda talia verba solum
n it proponere finem solum quem ipsa voluntas intendit, nec applicare
imaginativam ut proponat in actione solum rationem boni, quia mouet
appetitum ad illud imperium, quam e. rationem boni apprehendit imagina-
tiva in prolobo verborum solum. n honestum cuius n e capax illa
potia males. n vitale cum n referat hoc ad finem solum. n delectabilem
cum nulla ipsi sit delectatio, nec si est proveniret hoc ex applicato volun-
tatis, quae n refert illa verba ad talem finem delectationis.

Deniq licet imaginativa ex cognoscere cum intellectu cog-
noscat aliqd obitu male correptionis illi obto qd intellectus cognoscit qd
imaginativa n it cognoscere, illud tñ obitu n videtur verum bonum solum
v. 4. nec videtur ab imaginativa representari nisi ex moram necessitatem
comitandi intellectum, nec hic abs illa operetur, v. 4. quando intellectus cessat
actus actu n apparet quorum imaginativa procedit cognoscendo illud obitu
male simile solum correspondens obto generalis vel superiori qd intellectus
obvetur. experientia tñ tam videtur probare, si qd regiam probat,
nullum prout procedere actum in imaginativa e appetitu solum, quae
do operatio externa continuatur, quam n procedat actum intellectus e voluntatis,
nec e. magis experimur actum imaginativa aut appetitu, quam intellectus
e voluntatis, quando cum maxima distractione procedimus e si contra
experien-

experientiam confitemur dari tunc aliquem actum imaginativam
et appetitum quem per tenuitatem h' experimur, idem potius concedere de
actu intellectus & voluntatis.

Operum si aliquis contemnat continuari operam ex-
ternam cum solis actibus imaginativam & appetitum materialis, h' e' qd in hoc
immororatur, hoc e' sufficiens ad declarandum quomodo intentio e' vo-
luntas preterita maneat virtualiter & influat in actionem presentem, non
vel parat in aliquo actu voluntatis preteriti tenuissimo & confuso quo
voluntas recitatur vel operari, e' hic actus cum h' possit tendere ad illud ob-
iectum nisi sub ratione omni necessitate ut saltem in confuso velit hanc operam
presentem ut bonam e' utilem ad illum finem prius volutum, qd' nunc
etiam confusissime proponitur, sicut operans laborans qd' vinea per
totum diem qd' mercedem ad alendam familiam semper h' pra' oculis
illum finem quem inchoat ubi pra'fixit, quod qd' confusione in etem-
tatem actuam h' convertat, semper tamen vult illum laborem actualem qd'
utilitatem ad illum finem confuse proponitur, cum h' inueniat in eo ob-
iectum aliam rationem boni qd' se appetitibus. si vero dicitur qd' perseverare aliquem
actum voluntatis presentem quando in operando externa continuatur, sed
totum actu imaginativam & appetitum materialis, in his igitur actibus manet
virtualiter voluntas prior, tum qd' per illam applicatam fuerint potes-
tates ad respondendum et imperandum illud opus, tum etiam qd' licet
appetitum materialis h' feratur in eundem ob-
iectum e' in eadem rationem boni
quam intendit voluntas in actione actuali, ferri tamen debet in aliqd' bonum
sibi propertum in illa operando correspondens aliquomodo illi, aliter boni-
tati superiori quam concepit intellectus, sive hoc bonum sit delectatio aliqua,
vel commodum qd' apprehenditur in genere vel qd' oriatur ex communi
cum pota superiori, vel quicquid aliud sit, id tamen sufficit ut hoc dicat
continuari actionem illam externam ex intentione e' voluntate
preterita, quia ideo dicitur virtualiter manere, qd' ideo p'ens aliqua
virtus ab ea relicta, scilicet vel actus voluntatis confusus, vel certe actus
in appetitu imperans prosecutionem operandi cum ordine respectu ad pro-
prium intentionem. habemus ergo iam quod ^{adit} in actu voluntatis
supra memoratam habituales, scilicet influxum in opus quem influxum
intentione mere habituales h' habet.

Fator ergo illam memoriam prioris finis e' e' actualem
intentionem manere adeo tenuem e' confusam ut h' p'cipua pars
cum magna reflexione, in quo sensu loquitur S. Tho. 3^a 2^a q. 87. cap.
138. rati 3^a d. cum ait voluntatem presentem virtute manere in tota
secundo actu, e' quoniam laudabilem reddere etiam cum de proposito
voluntatis qd' qd' actus in operando executione operis h' cogitatur. qd' etiam docet

g. 2.

g. 2° de malo art. 5 argo j. & ⁱⁿ eis solatione, & alij Theologi, dum vi-
cant n. de necessariam intentionem actualem illis finis ut actus
subsequens pertinet eis bonitatem & dicitur fieri pp. ipsum, loquuntur
de intentione explicita & perceptibili n. de confusa, quae oio requiritur
n. solum ut actus sit bona sed etiam ut fiat. Neut. etiam cytharodes
eodem actu pulsant cytharam loquuntur cum amicis & attendit alia babe-
diarra, cum vocatur sibi nullo modo attendere ad cytharam, & tñ
certum e. requiri aliquam actualem intentionem & attentionem,
voluntas e. quae actu imperat talem motum manuum dirigatur
ab oio ab intellectu per regulas artis, sine qua directione actuali
neut. n. poterit incipere ille sonitus nec poterit continuari.

Facit etiam aliquos p. e. effectus prioris intentio-
nis qui ab ea denominantur boni vel mali ab ip. vlla memoria actuali
prioris finis etiam confusam, quando exercentur, eiusmodi. & pollu-
tio in somnis habita e. in vigilia praevisa e. voluta, quae quando habet
nulla ad e. memoria prioris voluntatis, & tñ denominatur mala. Item
mortificatio corporis voluntaria quam h. voluntarie sustinet quando
humid. dormit quae denominatur bona a priori voluntate a qua
vere procedit huiusmodi effectus, quare ip. attinet ad hanc denomi-
nationem participandam sufficienter hoc procedit a priori inten-
tione etiam sine actuali relac. in eum finem, si talis dependentia potest
in alijs actionibus reperiri, videmus tñ alias actiones quae humana & stu-
dio modo exercentur n. p. dependere ab intentione praeterita, nisi debetur
actualis relac. interna saltem confusa in eum finem, ut in exemplo adducto
mercenarij laborantis in vinea adductus probatum e.

Ex hoc a. nascitur ratio dubium qd. sit e. magis de ve-
an subiect. hanc relac. extrinseca per intentionem precedentem sufficit &
solum ad hoc ut actus subsequens denominetur bona vel mala ex inten-
tione precedenti, sed etiam ut addat bonitatem vel malitiam novam supra
bonitatem & malitiam precedentem. E. quidem in sermo sit de actionibus
quae n. exercentur humano modo sed vel in somno, vel per procuratorem &c.
certum videtur illis n. addere novam bonitatem aut malitiam, cum n. ad-
it tum nova libertas. Difficultas e. idem sit e. de his quae exercentur
humano modo, qualis e. recitatio officij divini, labor divinus, mercenarij,
& alij huiusmodi, an dum continue exercentur illa actio cum relac. ille vir-
tuali confusa ad priorem finem augetur meritum vel demeritum in ope-
rante.

Re. breviter affirmativae, dum modo dicitur dea conditiones. ma-
gis potest nova libertas, poterit e. h. de ad abstracto ad alia ut n. reliqua
sufficienter circa hanc actionem quantum requiruntur ut laborer
exercentur

exercetur liberate noua sine qua n̄ erit nouum meritum aut de me-
 ritum. Ita e.g. cognitio actualis finis presentis n̄ sit adeo confusa
 ut solum apprehendat illum sub rāte alieni boni, sed aliquomodo e. libet
 sub rāte boni honesti, si e. volo nunc exercere hanc actionem q̄ vobis e. ad
 aliquem finem presentem, de quo nunc n̄ recedo ex istis, hoc n̄ est vel volo.
 n̄ est, sed solum e. bonum e. finis a me appetitum, n̄ sit hanc cognitio
 dare bonitatem e. honestatē nouam hanc voluntati presentem, nam eodem
 modo me habeo nunc in electione huius medi, ac si ille finis n̄ fuisset
 honestus sed delectabilis.

Pices & regulariter n̄ augetur meritum quando confi-
 mantur huiusmodi actiones, n̄ e. adeo cognitio prioris finis nisi valde
 tenuis e. confusa, ac per consequens n̄ datur attentio ad eorum honestatē
 e. laudabilitatem. negatur sequela, q̄ regulariter cognitio illa n̄ e. adeo
 confusa ut n̄ adis memoria aliqua n̄ solum bonitatis sed honestatis
 vel inhonestatis finis presentis, cuius instrumentum e. securitas vel remor-
 conscientia concomitantis exercitum illius actionis, qui e. in seuit
 per horam vel per diem pauperi agrotanti sit amica conscientiam quasi
 laudantem e. approbantem illam operacionem; e. contra qui progreditur ad
 adulterium patrandum sit amica conscientiam reprehendentem e. repro-
 bantem illam operacionem; ex quo colligitur h̄ obiecto cognitionem e. me-
 moriam honestatis vel inhonestatis finis presentis, licet adit confusa
 e. n̄ facile percipiat.

DISPVATIO III.

De essentia malitiæ formalis.

Utrum consistat in aliquo positiuo, vel in priuatione.

Difficultas e. solum de peccato omissionis v. g. de odio vel voluntate
 furandi an malitia huius voluntatis pro formalis sit aliquo positi-
 uum vel merè priuatiuum, nam de peccato e. omissionis, n̄ potest
 e. pura ommissio libera, n̄ e. debet e. malitia complectetur vlt
 per praesentem sicut per carentiam actus debiti.

SECTIO I.

Referuntur varia sententia.

Que sit in hac questione opinio extrema, e. una media, oēs satis
 celebres. malitiam apud antiquos e. recentiores docet malitiam
 formalem